

Alvesta kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Vislandaskolan i Alvesta kommun

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen konstaterar vid tillsynen av Vislandaskolan att det föreligger flera brister i verksamheten. Tillsynen visar att det finns brister i arbetet med extra anpassningar då alla elever som är i behov av stöd i form av extra anpassningar inte ges sådant stöd. Tillsynen visar även att det finns brister i arbetet med särskilt stöd då elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt och då alla elever i behov av särskilt stöd inte ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen visar. I samband med tillsynen framkommer även att det finns brister i arbetet med studiehandledning på modersmål. Skolinspektionen förelägger därför Alvesta kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Inom övriga områden som Skolinspektionen har granskat har det inte framkommit annat än att skolans arbete uppfyller författningarnas krav.

De omständigheter som råder med anledning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid ber vi dig kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Alvesta kommun att senast den **8 november 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de bestämmelser som gäller för verksamheten samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken *Motivering till föreläggande*.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Alvesta kommun inte uppfyller författningskraven avseende extra anpassningar och särskilt stöd.

Åtgärder

Extra anpassningar

- Se till att de elever som bedömts vara i behov av extra anpassningar i den ordinarie undervisningen ges de extra anpassningar skolpersonal har bedömt att eleverna är i behov av. (3 kap. 5 § skollagen; Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2010:37), nedan Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)

Utredning av särskilt stöd

- Se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt i de fall lärare anmäler eller har anmält att det finns elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots stöd i form av extra anpassningar. Efter att utredningen är gjord, ska rektorn eller den personal som rektorn delegerat ansvaret till, ta ställning till om eleven ska ges särskilt stöd. Detta ska dokumenteras i ett beslut. (3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Särskilt stöd

- Se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för varje elev som ska ges särskilt stöd och att åtgärdsprogrammet innehåller det behov av särskilt stöd eleven har samt konkreta och utvärderingsbara åtgärder för arbetet med det särskilda stödet, så att det framgår på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd. (3 kap. 7–10 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn, eller den i personalen som fått i uppdrag av rektorn att samordna arbetet med ett åtgärdsprogram, följer upp att alla som är involverade i arbetet med programmet genomför sitt arbete med åtgärderna så att eleven får särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som eleven behöver. (2 kap. 9–10 §§ och 3 kap. 9–10 §§ skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)

Ytterligare brist

Skolinspektionen konstaterar att Alvesta kommun inte uppfyller författningskraven avseende studiehandledning på modersmål.

Åtgärder

- Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehundledning på modersmålet ges sådan studiehundledning utifrån elevernas behov (3 kap. 12 i § skollagen och 5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185)).

Motivering till föreläggande**Extra anpassningar och särskilt stöd***Skolinspektionens bedömning gällande extra anpassningar*

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med extra anpassningar inte uppfyller författningarnas krav. Av Skolinspektionens utredning framgår att alla elever i behov av extra anpassningar inte får det stöd som de behöver.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för undervisningen, om det inte finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (3 kap. 5 § skollagen).

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens utredning gällande extra anpassningar

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektor framkommer att det finns elever som inte får sitt behov av extra anpassningar tillgodosett. Förstelärare och lärare på högstadiet säger att detta beror på att det finns så många elever med extra anpassningar att de inte hinner göra alla anpassningar. Enligt lärare på högstadiet försöker de kompensera för uteblivna individuella extra anpassningar genom generella anpassningar. Förstelärare säger att en konsekvens av tidsbristen är att elever i behov av extra anpassningar får vänta så att läraren först hinner sätta resten av klassen i arbete innan extra anpassningar kan ges, vilket kan ha negativ effekt på studieron. Enligt lärare och representanter för elevhälsan får inte alla elever som behöver extra anpassningar i Svenska som andraspråk det stöd som de behöver. Lärare på mellanstadiet säger att det saknas anpassat material för dessa elever och att det skulle behövas mer undervisningstid i ämnet samt även en lärare i svenska som andraspråk. Enligt representanter för elevhälsan blir konsekvenserna för elever som inte får sitt behov av extra anpassningar i svenska som andraspråk tillgodosett att de tappar kunskap och motivation och att de riskerar att inte komma in i skolkulturen. Både lärare på mellanstadiet och representanter för elevhälsan säger att avsaknaden av extra

anpassningar i svenska som andraspråk har negativ påverkan på elevernas språkinläring.

Rektorn bekräftar att alla elever inte får sitt behov av extra anpassningar tillgodosett. Rektorn säger att lärarna, trots att de gör mycket, upplever att de vill göra mer för eleverna. Enligt rektorn är svenska som andraspråk en ständig fråga och rektorn känner till att elever på låg- mellanstadiet inte får de extra anpassningar de behöver i ämnet, även om det fungerar bättre på lågstadiet. På låg- och mellanstadiet läser eleverna svenska som andraspråk tillsammans med sina ordinarie klasser och lärare medan elever på högstadiet läser i en egen grupp och har en lärare i svenska som andraspråk, enligt rektorn. Rektorn säger att det alltså inte finns någon särskild lärare i svenska som andraspråk på låg- och mellanstadiet, men att alla lärare i princip är behöriga och att lärarna anpassar en del uppgifter när det behövs.

Skolinspektionens bedömning gällande utredning av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med utredning av behov av särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att utredningar inte alltid genomförs skyndsamt.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Enligt läroplanen ska alla som arbetar på skolan uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens utredning gällande skyndsamt utredning av särskilt stöd

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektor framkommer att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt. Lärare på låg- och mellanstadiet säger att det kan ta från några veckor upp till ett halvår från det att behov av särskilt stöd anmäls till elevhälsoteamet till dess att utredningen är klar. Enligt lärare beror detta bland annat på vårdnadshavarnas inställning och huruvida utredningen görs på skolan eller externt; interna utredningar går oftast fortare än externa. Lärare på lågstadiet säger att i årskurs ett görs oftast inga utredningar gällande särskilt stöd eftersom det är för tidigt att avgöra om elever kommer att uppnå målen i årskurs tre. Utredningar av särskilt stöd görs som tidigast i årskurs två, enligt lärarna. Lärare på

högstadiet säger att utredningar gällande särskilt stöd inte sker skyndsamt utan tar lång tid; i värsta fall tar utredningen hela elevens högstadietid. Lärare på högstadiet säger vidare att utredningen kan "ta stopp" hos elevhälsan och att ärendet bollas tillbaka till undervisande lärare. Enligt lärarna skulle det behövas fler speciallärare på skolan för att komma vidare från extra anpassningar till utredning om särskilt stöd.

På frågan om utredning av särskilt stöd sker skyndsamt svarar representanter för elevhälsan att interna utredningar av elever på låg- och mellanstadiet sker skyndsamt. När det gäller utredningar av elever på högstadiet säger representanter för elevhälsan att de gör så gott de kan, att utredningen sker skyndsamt i de flesta fall och att de inte gör något för att förhålla utredningarna. Representanterna säger att externa utredningar hos till exempel psykolog eller logoped kan ta månader. Enligt representanter för elevhälsan kan interna utredningar också dra ut på tiden eftersom mentorn och de undervisande lärarna inte inkommer med den information om eleven som behövs för att göra utredningen.

Rektorn bekräftar att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt. Rektorn uppger sig känna igen det lärare och representanter för elevhälsan säger om att utredningen kan avstanna antingen hos elevhälsan på grund av bristande samverkan mellan specialpedagog och mentor eller på grund av att mentor och lärare inte inkommer med nödvändig information. Rektorn säger att utredningar kan ta lång tid, men känner inte till att utredningar tar så lång tid som ett år. Rektorn säger vidare att en ny rutin för utredning, där bland annat ansvaret flyttas från mentor till specialpedagog, är presenterad för personalen och ska vara fullt implementerad under vårterminen 2021.

Skolinspektionens bedömning gällande särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att ge elever särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att elever som är i behov av särskilt stöd inte alltid ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning som helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning av elevens behov av särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven

ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 7–10 §§ skollagen).

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar).

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar (2 kap. 9-10 §§ skollagen).

Skolinspektionens utredning gällande särskilt stöd

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att elever inte alltid får det särskilda stöd som utredningen visar att de behöver. I intervju uppger förstelärare och lärare på högstadiet att skolan inte sätter in åtgärder på det sätt och i den omfattning som utredningen visar att eleven har behov av. Enligt förstelärare gäller detta särskilt elever på högstadiet. Lärare säger att elevens faktiska behov inte alltid skrivs in i åtgärdsprogrammet eftersom åtgärden inte kan ges på skolan, vilket beror på att det saknas resurser. Representanter för elevhälsan bekräftar lärarnas utsagor att elever inte alltid får det stöd som utredningen visar att de har behov av och att åtgärdsprogrammen inte alltid motsvarar elevernas behov. Enligt representanterna gäller det elever på högstadiet och handlar mest om att eleverna inte får stöd i den omfattning som utredningen visat att de behöver. Enligt representanter för elevhälsan beror detta på att det saknas förutsättningar, särskilt speciallärare och extra personal, för att kunna ge det stöd som utredningen visat. Enligt rektorn kan det periodvis finnas elever som inte får stöd i den omfattning som utredningen visar att de behöver. Samtidigt säger rektorn att alla elever får det stöd och i den omfattning som åtgärdsprogrammen visar att de behöver, med de åtgärdsprogram som skolan har. På frågan om det förekommer att man gör en utredning och att de behov man ser inte stämmer riktigt med det som skrivs i åtgärdsprogrammet, svarar rektorn ja. Rektorn säger också att åtgärder som skolan inte kan genomföra, kan de inte heller skriva i åtgärdsprogrammet. Rektorn kan bara påminna sig om en elev där åtgärdsprogrammet inte överensstämmer med elevens faktiska behov och det handlar om stöd i form av elevassistent.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Vislandaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns skäl att förelägga Alvesta kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att åtgärda bristerna.

Ytterligare brist*Skolinspektionens bedömning gällande studiehandledning på modersmål*

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med studiehandledning på modersmål inte uppfyller författningarnas krav. Av Skolinspektionens utredning framgår att elever inte alltid ges studiehandledning på modersmålet i den omfattning de behöver. Av utredningen framgår dessutom att studiehandledning helt saknas i två språk.

Rättslig reglering

Enligt 5 kap. 4 § skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (Av förordning 2020:779 framgår att regleringen kring studiehandledning i interaktiv form tillämpas första gången på utbildning och annan verksamhet som påbörjas efter den 30 juni 2021). Av 3 kap. 12 i § skollagen framgår att en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning om det inte är uppenbart obehövligt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet.

Skolinspektionens utredning gällande studiehandledning på modersmål

I intervju med lärare framkommer att endast ett fåtal elever på mellanstadiet får studiehandledning på modersmålet (studiehandledning). En lärare säger att det är lärarens ansvar att sätta in studiehandledning och att det är svårt att få det att fungera.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att studiehandledning fungerar ganska bra för de yngsta eleverna, årskurs 1-3, men att studiehandledningen på mellanstadiet är oacceptabel. Representanterna säger att elevernas behov av studiehandledning inte kan tillgodoses fullt ut och att eleverna behöver mer studiehandledning än de får. Enligt representanter för elevhälsan beror bristen på studiehandledning på att det endast finns en studiehandledare för förskoleklass och årskurs 1-6 och att det saknas ekonomiska resurser för att kunna erbjuda mer studiehandledning. Dessutom är det svårt att hitta studiehandledare i vissa språk vilket avgör hur mycket tid eleverna får med dessa studiehandledare, säger de.

Av intervju med rektorn framgår att det finns svårigheter i arbetet med studiehandledning. Rektorn säger att det finns studiehandledare på vissa språk varje dag medan andra språk, där studiehandledare lånas in från grannskolor, finns två dagar i veckan. Dessutom saknas studiehandledning helt i ett språk på skolan, något som huvudmannen är medveten om enligt rektorn. Rektorn säger att när det behövs

studiehandledare kontaktas samordnaren i kommunen eller andra skolor för att undersöka vilka studiehandledare som finns, men att studiehandledare i de små språken är svåra att hitta.

I skriftlig komplettering efter intervjuer anger huvudmannen att det helt saknas studiehandledning för två elever i urdu och dari/farsi/pashto. Vidare kan 31 av skolans elever inte erbjudas studiehandledning i den omfattning de behöver i rumänska, polska, urdu och dari/farsi/pashto enligt huvudmannen. Anledningen till att alla elever på skolan inte får studiehandledning utifrån sitt behov är enligt huvudmannen att studiehandledare inte finns att tillgå. I komplettering anger huvudmannen att de ansträngningar som görs för att hitta studiehandledare är annonsering via Arbetsförmedlingen, utökning av modersmålslärares uppdrag till att även inkludera studiehandledning samt samverkan med andra skolor i kommunen. De angivna åtgärderna görs löpande efter behov, enligt huvudmannen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Vislandaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns skäl att förelägga Alvesta kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att åtgärda bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)
- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef

Signerat av: Cecilia Kjellman

X Hilda Sjöberg

Föredragande

Signerat av: Hilda Sjöberg

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Vislandaskolan

Bakgrund och fakta om Vislandaskolan

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn av Vislandaskolan. Skolan var ursprungligen utvald för regelbunden tillsyn enligt Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys, men på grund av den rådande situationen med Covid 19 har den regelbundna tillsynen gjorts om till en riktad tillsyn med ett begränsat antal områden. Tillsynen omfattar följande områden: Extra anpassningar och särskilt stöd; Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Digitala intervjuer genomfördes av Skolinspektionen mellan den 16 och den 18 mars 2021.

Vislandaskolan ligger i Vislanda, i Alvesta kommun. Skolenheten ger utbildning i förskoleklass samt årskurserna 1–9 och leds av en rektor. Vid tillsynen har skolan sammanlagt 432 elever; 36 elever i förskoleklass och 396 elever i årskurserna 1–9.